

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ХҮГУГЛАРЫ НАГГЫНДА ҮМУМИ БАЈАННАМЭ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аиләсинин бүтүн үзвләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә ајрылмаз һүгугларынын танынмасынын азадлыг, әдаләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдуғуну нәзәрә алараг,

инсан һүгугларына етинасызлыг вә нифрәтин бәшәријәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигәд азадлығына малик, горху вә еһтијачдан азад олдуглары дүнјанын јарадылмасынын бәшәријәтин ән али истәји олдуғуну нәзәрә алараг,

инсанын сон васитә кими истибдад вә зүлмә гаршы гүјама галхмаға мәчбур олмамасыны тәмин етмәк үчүн инсан һүгугларынын ганунун һакимијәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилијуни нәзәрә алараг,

халглар арасында мөһрибан мүнәсибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәјин вәчиблијуни нәзәрә алараг,

Бирләшмиш Милләтләрин халгларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һүгугларына, инсан шәхсијәтинин ләјагәт вә дәјәринә, киши вә гадынларын һүгуг бәрабәрлијунә инамларыны тәсдиг етдикләрини вә даһа кениш азадлыг шәраитиндә социал тәрәгги вә һәјәт шәраитинин јахшылашдырылмасына јардым етмәји гәт етдикләрини нәзәрә алараг,

үзв дөвләтләрин БМТ илә әмәкдашлыг шәраитиндә инсан һүгугларына вә әсас азадлыгларә үмуми һөрмәт вә онларә әмәл олунмасына јардым етмәји өһдәләринә кәтүрдүкләрини нәзәрә алараг,

бу һүгуг вә азадлыгларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәммин өһдәлијин һәртәрәфли јеринә јетирилмәси үчүн бөјүк әһәмијәт кәсб етдијуни нәзәрә алараг,

БМТ Баш Ассамблејасы

Инсан һүгуглары наггында Үмуми Бајаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмијәтин һәр бир органынын бу Бајаннамәни рәһбәр тутараг маарифчилик вә тәдрис јолу илә һәммин һүгуг вә азадлыгларә һөрмәт олунмасына јардым етмәси вә милли вә бејнәлхалг сәвијәдә тәрәггипәрвәр тәдбирләр јолу илә, һәм тәшкилатын үзвү олан халглары, һәм дә онларын јурисдиксијасы алтында олан әразиләрин халглары арасында үмумиликдә вә еффеktiv танынмасы вә һәјәтә кечирилмәсинә сәј кәстәрмәләри мәгсәдилә бүтүн халглар вә бүтүн дөвләтләрин јеринә јетирмәјә чан атмалы олдуглары вәзифә кими бајан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һүгугларына көрә азад вә бәрабәр доғулурлар. Онларын шүүрлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнәсибәтдә гардашлыг руһунда даврамалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнжиндән, чинсиндән, дилиндән, дининдән, сијаси вә диқәр әгидәсиндән, милли вә ја социал мәншәјиндән, әмлак, социал мөвгә вә диқәр вәзијәтиндән асылы олмајараг бу Бајаннамәдә елан олунмуш бүтүн һүгуг вә азадлыгларә малик олмалыдыр.

Бундан әлава, һәммин шәхсин мәнсуб олдуғу өлкәнин вә ја әразинин, һәммин әразинин мүстәгил, гәјјумлуғ алтында олан, өзүидарәолунмајан вә ја суверенлији һәр һансы шәкилдә мәһдудлашмыш олмасындан асылы олмајараг, сијасы, һүгуғи

вə бейнэлхалг статусундан асылы олараг һеч бир аҗры-сечкилик гоҗулмамалыдыр.

Мадда 3

Һәр бир шәхсин јашамаг, азадлыг вә шәхси тохунулмазлыг һүгугу вар.

Мадда 4

Һеч ким көлә вә ја асылы вәзијјәтдә сахланыла билмәз; гулдарлыг вә гул тичарәти бүтүн формаларда гадаған едилир.

Мадда 5

Һеч ким ишкәнчәјә вә ја гәддар, гејри-инсани вә ја онун ләјагәтини алчалдан мүнәсибәтә вә чәзәја мәрүз галмамалыдыр.

Мадда 6

Һәр бир шәхс һарада олмасындан асылы олмәјараг өзүнүн һүгуг субъектлтилијинин танынмасы һүгугуна маликдир.

Мадда 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында бәрабәрдирләр вә ганун тәрәфиндән бәрабәр мүдафиә һүгугуна маликдирләр. Бүтүн инсанлар бу Бәјаннамәни позан һәр һансы аҗры-сечкиликдән вә белә аҗры-сечкилијә һәр һансы чәһддән бәрабәр мүдафиә олунма һүгугуна маликдирләр.

Мадда 8

Һәр бир шәхс Конституцијанын вә ја ганунун она вердији һүгугларын позулмасы заманы сәләһијјәтли милли мәһкәмәләр тәрәфиндән һүгугларынын бәрпа олунмасы һүгугуна маликдир.

Мадда 9

Һеч ким өзбашына һәбсә, тутулмаја вә ја сүркүнә мәрүз гала билмәз.

Мадда 10

Һәр бир шәхс онун һүгуг вә вәзифәләринин тәјини вә она гаршы ирәли сүрүлмүш чинајәт иттиһамынын әсәслылығынын мүәјјәнләшдирилмәси үчүн онун ишинин мүстәгил вә битәрәф мәһкәмәдә, там бәрабәрлик әсасында, ашкарлыг вә әдаләтин бүтүн тәләбләринин көзләнилмәси шәраитиндә бахылмасы һүгугуна маликдир.

Мадда 11

1. Чинајәт төрәтмәкдә иттиһам олунан һәр бир шәхс күнаһы она мүдафиә үчүн бүтүн имканларын тәмин олундуғу ачыг мәһкәмә истинтагында гануни шәкилдә сүбут олунанадәк күнаһсыз һесаб едилмәк һүгуна маликдир.

2. Һеч бир кәс милли ганунверичилик вә ја бейнэлхалг һүгуга әсасән төрәдилдији заман чинајәт һесаб едилмәјән һәрәкәт вә ја һәрәкәтсизлик үчүн чинајәтдә иттиһам олуна билмәз. Ејни заманда чинајәтин төрәдилдији заман тәтбиг олуна биләчәк чәзадан даһа ағыры тәтбиг олуна билмәз.

Мадда 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәјатына мүдахиләјә, евинин тохунулмазлығына, мәктублашмасынын кизлилијинә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәрүз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдахилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмаг һүгугу вар.

Маддә 13

1. һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јашајыш јери сечмәк һүгуғуна маликдир.
2. һәр бир шәхс өз өлкәси дә дахил олмагла истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә гајытмаг һүгуғуна маликдир.

Маддә 14

1. һәр бир шәхс диқәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифада етмәк һүгуғуна маликдир.
2. Бу һүгуғ һәгигәтән дә гејри-сијаси чинајәт вә ја Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә асасланан тәғибләр заманы истифада олуна билмәз.

Маддә 15

1. һәр бир шәхс вәтәндашлыг һүгуғуна маликдир.
2. һеч ким өзбашына олагаг вәтәндашлыгдан вә вәтәндашлығыны дәјишмәк һүгуғундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик јашына чатмыш кишиләр вә гадынлар ирги, милли вә дини әламәтләринә кәрә һеч бир мәһдудият гојулмадан никаһа дахил олмаг вә аилә гурмаг һүгуғуна маликдирләр. Онлар никаһа дахил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ејни һүгуғлардан истифада едирләр.
2. Никаһ, никаһа дахил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.
3. Аилә чәмијәтин тәбии вә башлыча груп ваһидидир вә чәмијәт вә дәвләт тәрәфиндән мүдафиә олулма һүгуғуна маликдир.

Маддә 17

1. һәр бир шәхсин һәм тәкбашына, һәм дә диқәрләри илә бирликдә мүлкијәтә саһиб олма һүгуғу вар.
2. һеч ким өзбашына олагаг мүлкијәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вичдан вә дин азадлығы һүгуғуна маликдир; бу һүгуға өз динини вә етигадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал ајинләр заманы тәкликдә вә ја башгалары илә бирликдә, ашкар вә ја фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифада етмәк азадлығы һүгуғуна маликдир; бу һүгуға манеәсиз олагаг әгидәјә малик олмаг вә информасија вә идејалары дәвләт сәрһәдләриндән асылы олмајараг истәнилән васитәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә јармаг азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. һәр бир шәхс динч јығынчаглар вә ассосиасијалар азадлығы һүгуғуна маликдир.
2. һеч бир шәхс һәр һансы бир ассосиасијага гошулмаға мәчбур едилә билмәз.

Маддә 21

1. *Һәр бир шәхс дөвләтин идарә олунамасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмајәндәләр васитәсилә иштирак етмәк һүгугуна маликдир.*
2. *Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дөвләт хидмәтиндә гуллуғ етмәк үчүн бәрабәр имкана малик олмағ һүгугуна маликдир.*
3. *Халгын ирадәси игтидар һакимијјәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә бәрабәр сечки һүгугу вә ја сәсвермәнин азадлығыны тәмин едән диқәр ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мүтамади вә сахталашдырылмамыш сечкиләрдә тапмалыдыр.*

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијјәтин үзевү кими социал мүдафиә һүгугуна вә милли сәјләр вә бејнәлхалғ әмәкдашлығ јолу илә вә һәр бир дөвләтин структуру вә ресурсларына уғун оларағ онун ләјагәтинин мүдафиәси вә шәхсијјәтинин азад инкишафы үчүн игтисади, социал вә мәдәни саһәләрдә һүгуғлара маликдир.

Маддә 23

1. *Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәраити вә ишсизликдән мүдафиә һүгугу вар.*
2. *Һәр бир шәхс һеч бир ајры-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һағгы алмағ һүгугуна маликдир.*
3. *Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә диқәр социал мүдафиә васитәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә аиләсинин ләјигли доланышығыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һүгугуна маликдир.*
4. *Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмағ вә өз социал марағларыны мүдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифағларына дахил олмағ һүгугу вар.*

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн ағлабатан һүдуду вә өдәнилән мүтамади мәзунијјәт һүгугу вар.

Маддә 25

1. *Һәр бир шәхс онун өзүнүн вә аиләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гига, кејим, тибби хидмәт вә лазыми социал тәминат да дахил олмағла һәјат сәвијјәси һүгугуна вә ишсизлик, хәстәлик, әлиллик, дул галма, гочалығ вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш васитәләринин итирилмәси заманы тәминат һүгугуна маликдир.*
2. *Аналығ вә ушағлығ хүсуси гајғы вә јардым алмағ һүгугуна маликдирләр. һәм никаһ нәтичәсиндә һәм дә никаһдан кәнар доғулмуш ушағлар ејни социал мүдафиәдән истифадә етмәлидирләр.*

Маддә 26

1. *Һәр бир шәхсин тәһсил һүгугу вар. Ән азы ибтидаи вә үмуми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидаи тәһсил ичбари олмалыдыр. Һәр кәс техники вә пешә тәһсили алмағ имканына малик олмалыдыр, али тәһсил дә һәр кәсин габилијјәти әсасында һамыја ејни дәрәчәдә мүјәссәр олмалыдыр.*
2. *Тәһсил инсан шәхсијјәтинин там инкишафына вә инсан һүгуғлары вә әсас азадлығлара һөрмәтин артырылмасына јөнәлдилмәлидир. Тәһсил халғлар, ирги вә дини групплар арасында гаршылығлы анлашманын, дөзүмлүлүјүн вә достлуғун мөһкәмләндирилмәсинә вә Бирләшмиш Милләтләрин сүлһү горума саһәсиндә фәалијјәтинә јардым етмәлидир.*
3. *Валидејнләр өз аздашлы ушағларынын тәһсил нөвүнү сечмәкдә үстүнлүјә маликдирләр.*

Маддә 27

1. *Һәр бир шәхс чәмијјәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсэнәтдән һәзз алмаг, елми тәрәггидә иштирак етмәк вә онун фәјдасындан истифадә етмәк һүгуғуна маликдир.*

2. *Һәр бир шәхс мүәллифи олдуғу елми, әдәби, вә инчәсэнәт әсәрләринин нәтичәсиндә мејдана чыхан мадди вә мәнәви мәнәфеләринин горунамасы һүгуғуна маликдир.*

Маддә 28

Һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олунмуш һүгүг вә азадлыгларын там тәмин олундуғу социал вә бејнәлхалг дүзүм һүгуғу вар.

Маддә 29

1. *Һәр бир шәхс јалныз онун азад вә там инкишафы мүмкүн олдуғу чәмијјәт гаршысында вәзифәләр дашыјыр.*

2. *Өз һүгүг вә азадлыгларыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалныз елә мәһдудијјәтләрә мәрүз гала биләр ки, онлар ганун тәрәфиндән диқарләринин һүгүг вә азадлыгларынын танынмасы вә һөрмәт олунмасынын тәмин едилмәси вә демократик чәмијјәтин әхлаги, ичтимаи асајиш вә үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәгсәдилә тәјин едилмиш олсун.*

3. *Бу һүгүг вә азадлыгларын һәјата кечирилмәси Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципәринә зидд олмамалыдыр.*

Маддә 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дәвләтә, шәхсләр групуна вә ајры-ајры шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олунмуш һүгүг вә азадлыгларын мәһвинә јөнәлмиш һәр һансы фәалијјәтлә мәшғул олмаг вә ја һәр һансы һәрәкәти төрәтмәк һүгуғунун верилмәси кими тәфсир олуна билмәз.
